

Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde Duygusal Zeka ve Meslek Algısı Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi

Evaluation of The Relationship Between Perception of Occupation and Emotional Intelligence of The Students in The Health College

Gürcan Zorlu¹, Aygül Yanık²

¹Kırklareli Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Kırklareli, Türkiye.

²İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul, Türkiye.

Özet

Amaç: Bu araştırma; Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin duygusal zeka ve meslek algısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlandı ve gerçekleştirildi.

Materyal-Metot: Araştırma, Kırklareli Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu 2015-2016 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 949 öğrenci ile yapıldı. Verilerin toplanmasında; öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini içeren bir anket formu, duygusal zeka değerlendirme ölçeği ve meslek algısı ölçeği kullanıldı. Verilerin analizi; SPSS 18.0 for Windows paket programında %95 güvenle yapıldı.

Bulgular: Elde edilen veriler sonucunda, öğrencilerin yaş ortalamasının 20,11 olduğu, %82,3'nün kadın ve %17,7'sinin erkek öğrenciden oluştuğu saptandı. Öğrencilerin duygusal zeka toplam puan ortalaması 134,2±29,9, meslek algısı toplam puan ortalaması 115,5±24,0 olarak bulundu. Ayrıca, araştırma kapsamına alınan sağlık yüksekokulu öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerinin orta, meslek algılarının yüksek düzeyde olduğu, duygusal zeka alt faktörlerinin orta, meslek algısı alt faktörlerinin yüksek düzeyde olduğu belirlendi. Dahası, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin duygusal zeka ve meslek algısını etkilediği saptandı.

Sonuç: Duygusal zeka toplam puan ortalaması ile meslek algısı toplam puan ortalaması arasında pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlendi.

Anahtar kelimeler: Duygusal Zeka, Meslek Algısı, Öğrenci.

Abstract

Objective: This study is planned and applied as a determiner to analyze the relationship between perception of occupation and emotional intelligence of the students in the Health College.

Material-Method: The study is constructed on the 949 students who are studying at Kırklareli University Health College in 2015-2016 academic year. In order to collect the data, a questionnaire form including sociodemographic qualities of, emotional intelligence assessment scale and perception of occupation scale were used. Data was analyzed with the SPSS 18.0 statistics software package with 95% confidence.

Results: As a result of the data obtained it is determined that the age average of the students is 20.11 with 82.3% woman and 17.7% man students. It is found that the total point average of emotional intelligence of students is 134.2±29.9 and perception of occupation total point average is 115.5±24.0. Also, it is seen that the students of the Health College in the scope of research have medium level of emotional intelligence and high level of perception of occupation and sub-dimensions of emotional intelligence are on the medium level, sub-dimensions of perception of occupation is on the high level. Further it was determined that sociodemographic characteristics of the students have an influence on emotional intelligence and perception of occupation.

Conclusions: There appeared statistically meaningful relationship in a positive direction between total emotional intelligence point average and occupation perception total point average ($r=0.710$ $p<0.00$).

Keywords: Emotional Intelligence, Occupational Perception, Student.

Giriş

Sağlık alanına özgü meslekler bireylerin ve toplumun sağlığının korunması, tedavi edilmesi ve geliştirilmesinde önemli rol oynar. Bu kapsamda duyguların tanımlanması, yönetilmesi, bireyin kendini motive etmesini sağlamak, sosyal ilişkilerin geliştirilmesi ve bu ilişkilerin yürütülmesi ile empatiyi içine alan duygusal zeka kavramı ile iyi bir

öğrenim gerektiren, kendine özgü etik ve yasal kuralları olan toplumsal iş olarak tanımlanan meslek kavramının iyi algılanması gereklidir. Her iki kavram, sağlık mesleklerinde başarıyı yakalamak açısından oldukça önemli ve öne çıkan kavramlardır.

Duygusal zeka kavramına ilişkin literatürde farklı tanımlara rastlanmaktadır. Örneğin, Thorndike'nin sosyal zeka tanımı,

Goleman'ın duygusal zeka katsayısı, Steiner'in duygusal okur yazarlık ile Mayer ve Salovey'in duygusal zeka tanımları bunlardan bazılarıdır (1). 1990 yılında P. Salovey ve J. Mayer tarafından duygusal zeka kavramı; Thorndike'nin 1920 yılında başlattığı sosyal zekanın bir boyutu olarak bireyin kendisinin ve başka bireylerin duygularını anlaması, düzenlemesi ve bu bilgiyi kendi düşünce ve hareketlerinde kullanabilme yeteneği olarak tanımlanmıştır (1-3). Burada duyguları anlama ve analizini yapma, duyguların düşünce ile birleştirilmesi ve duyguları kontrol etme yeteneği ile bir çeşit duyu çözümlemesi yapılmaktadır. Goleman ise, duygusal zekanın zeki olmaktan farklı bir kavram olduğunu ve duyguların ne olduğunun tanımlanması, onların kullanımı ile en iyi kararların verilebileceğini ifade etmiştir (2, 4, 5). Payne, bireyin var olan duygusal zekasının eğitim yoluyla geliştirilebileceğini ileri sürmüştür (3). Tanımlardan; bireyin kendi duygularını bilmesi, başkalarının duygularının farkında olması ve bireyin bunları iş ve sosyal yaşamında etkin olarak kullanabilmesi ortak yaklaşımlar olarak belirtilebilir. Duygusal zeka; duygusal farkındalık (kendini bilme), duyguların ayarlanması, duyguların kullanımı (iç motivasyona sahip olma, empati) ve kişiler arası ilişki becerisi gibi faktörleri kapsamına almaktadır (1, 6). Genel olarak duygusal zekanın duyguların açıklığa kavuşturulması, tanımlanması ve yönetilmesini içerdiği belirtilebilir. Duygusal zekası yüksek bireyler; çevresindeki insanlarla iyi ilişkiler kurabilen, daha başarılı, daha üretken ve kariyerinde daha hızlı ilerleyebilen bireylerdir. Bu özelliklere sahip sağlık çalışanları kurumsal duygusal zekayı da olumlu yönde etkileyebilir ve hem kendi hem de müşteri tatminine katkı sağlayabilir. Çünkü, sağlık alanına ait meslekler hasta ve yakınları ile yakından iletişim kurmayı ve ekip anlayışı içinde hizmet sunmayı gerektirir.

Sağlık hizmetlerinin yüksek kalite ve etkinlikte sunulması için mesleki yeterlilik ve yetkinliğe sahip sağlık meslek üyelerine ihtiyaç vardır. Bu üyeler, meslek algısı yüksek bireylerin yetiştirilmesi ile sağlanabilir. Türk Dil Kurumu'na göre meslek, "Belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek ve hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş" olarak tanımlanmaktadır (7). Meslek kavramında; eğitimin üniversitede gerçekleşmesi, eğitim süresinin uzun olması, inanç ve değerlerin ön planda olması, mesleğe bağlılığın güçlülüğü, çalışanların bağımsızlığı, kişilerin mesleği değiştirmeye yönelimli olmaması ve bireye sorumluluk yüklenmesi önemli ölçütlerdir (8). Bu alandaki ilk çalışmalardan biri Abraham Flexner'e aittir. Flexner'in ortaya koyduğu ölçütleri gözden geçiren Kelly, daha yakın zamanda yeni mesleki ölçütleri belirlemiştir. Bunlar; verilen hizmet meslek üyelerini güdülemeli, mesleki etik kodları olmalı, politika, davranışların kontrolü meslek üyelerinin kontrolünde bağımsız olmalı, meslek üyelerinin eğitimi lisans düzeyinde olmalı, meslek gelişimi için mesleki örgütler kurulmalı, meslek, gelişen ve değişen bilgi yüküne sahip olmalı, meslekte toplum ve insan sağlığı için hayati olan hizmetler verilmeli, bireysel sorumluluk mesleğin güçlü bir özelliği olmalıdır. Meslekleşme ise; sosyalleşme ve kimlik oluşturma çabalarına bağlı olarak gelişen, kişinin kendi

kendini güdülemesi ve kontrol etmesidir (9, 10).

Bireylerin kendilerine uygun meslekleri seçmesi ve seçtiği mesleği uygulaması, etkinliğini arttıracaktır. Ancak meslek seçimini mesleğin konumu, istihdam olanakları, ilgi, yetenek, mesleki değerler, ailenin eğitimi, geliri, cinsiyet ve sosyal medya etkileyebilir (11-13). Mesleğin ilerlemesi ve statüsünün yükseltilmesi için mesleğin tam anlamıyla yerine getirilmesi önem taşımaktadır (14). Bu nedenle meslek seçen bireylerin bilinçli olarak mesleğini seçmeleri, mesleği iyi tanımları, özümsemesi ve sevmeleri gerekmektedir. Örneğin sağlık alanında en eski mesleklerden ikisi hemşirelik ve ebektir. Hemşirelerin ve ebelerin mesleklerine ilişkin algıları, toplum içindeki yerini, güdülenmeyi etkilerken, ayrıca iş yaşamında etkili olabilmektedir. Ücret, iş koşulları, mesleğin kan ve atıklarla yakın temas gerektiren bir meslek olması, kadın mesleği oluşu gibi nedenler toplumun hemşirelik mesleği hakkındaki görüşlerini etkilemektedir. Toplum, hemşireliği genel olarak profesyonel bir meslek olarak değil, kısa yoldan iş sahibi olmak ve aileye ek gelir için sürdürülen bir meslek olarak görmektedir (12). Ancak son zamanlarda hemşirelik ve ebektir mesleği hızla profesyonelleşmekte ve profesyonel birer meslek olarak algılanmaya başlamaktadır.

Meslek algısı, toplumdan topluma değişebilmektedir. Farklı ülkelerin kalkınmışlık düzeyleri, sahip oldukları kültür, siyaset ve diğer etkenler, her ülkede kendine özgü bir meslek algısı oluşturmaktadır. Öğrencilerin meslek algılarının bilinmesi, gelecekteki meslek adaylarına yaklaşımlarda yardımcı olabilir ve onlar da bilinçli olarak mesleklerini seçebilirler. Böylece etkin ve verimli bir hizmet sunarken mesleklerinden doyum da sağlayabilirler.

Duygusal zeka ve meslek algısına yönelik farklı tasarlanmış araştırmalar vardır. Ancak araştırmalar genellikle bir meslek grubunu kapsamış ve öneriler belirli meslek grubu için geliştirilmiştir. Bu araştırma ise, farklı sağlık meslek gruplarında görev yapacak öğrencileri kapsamına almaktadır.

Araştırma, üniversitede eğitim öğretim gören öğrencilerin duygusal zeka ve meslek algısı düzeylerini belirlemek, sosyo-demografik özelliklerin duygusal zeka ve meslek algısına etkisini ve bu değişkenler arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı olarak yapıldı.

Materyal-Metot

Hipotezler

Öğrencilerin, duygusal zeka ve meslek algısı ile ilgili değerlendirilmeleri birbirinden bağımsız faktörlerle temsil edilebilir. Faktör analizi sonucunda, öğrencilerin duygusal zeka ve meslek algılarının 9 bağımsız faktör tarafından açıklandığı saptandı. Bu faktörleri kapsayan araştırma hipotezleri, genel olarak aşağıdaki gibi yazıldı.

H1: Öğrencilerin duygusal zeka algısı, sosyo-demografik özelliklere göre anlamlı farklılık gösterir.

H2: Öğrencilerin meslek algısı, sosyo-demografik özelliklere göre anlamlı farklılık gösterir.

H3: Öğrencilerin duygusal zeka ve meslek algısı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, XXX Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu hemşirelik, ebelik, beslenme ve diyetetik, çocuk gelişimi ve sağlık yönetimi bölümlerinde 2015-2016 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 1347 öğrenciden oluştu. Yüksekokulda eğitim öğretim süresi 4 yıldır. Öğrencilere araştırmanın amacı, içeriği, yöntemi konularında bilgi verildikten ve kendilerinden toplanan bilgilerin gizli tutulacağı güvencesi açıklandıktan sonra, gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere anket uygulandı. Ayrıca öğrencilerin sözel olarak izni alındı. Örneklem seçimi yapılmadan tüm öğrencilere ulaşmak hedeflendi. Ancak 150 öğrenci araştırmayı kabul etmediğinden, 54 ankette veriler eksik doldurulmuş olduğundan, 14 öğrenci Farabi ile başka üniversitelere öğrenimine devam ettiğinden, 180 öğrenciye devamsızlık hakkını kullandığı sebebiyle ulaşılamaması nedeniyle toplam 949 anket eksiksiz tamamlandı. Dolayısıyla araştırma örneklemini 949 öğrenciden oluştu.

Veri Toplama Araçları

Veriler anket formu ile toplandı. Anket formu, sosyo-demografik bilgi formu, duygusal zeka değerlendirme ölçeği ve meslek algısı ölçeği olmak üzere 3 bölümden oluştu.

Sosyo-demografik bilgi formu: Öğrencilerin cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf, anne- baba eğitimi ve mesleği, mezun olunan okul ve bölüm, Sağlık Yüksekokulu hakkındaki düşünceleri, okula başladıktan sonra düşünce değişimi olup olmadığı, mezuniyet sonrası meslek ile ilgili alanda çalışmayı isteyip istemediği, mesleğin geleceği hakkındaki düşünce, aile geliri, kalınan ev, sürekli yaşanılan bölge gibi bilgileri içeren 18 soruyu içerdi.

Duyusal zeka değerlendirme ölçeği (DZDÖ): Bu ölçek duygusal zeka düzeyini değerlendirmek amacı ile Nick Hall tarafından 1999 yılında geliştirilmiş ve Türkçe'ye uyarlanması Ergin (15) tarafından yapılmış ve Türkiye'de birçok araştırmada kullanılmıştır. Toplam 30 maddeden oluşan ölçek; "duygusal farkındalık" (madde 1, 2, 4, 17, 19, 25), "kendini duygularını yönetme" (madde 3, 7, 8, 10, 18, 30), "öz motivasyon" (madde 5, 6, 13, 14, 16, 22), "empati" (madde 9, 11, 20, 21, 23, 28) ve "diğerlerinin duygularını yönetme" (madde 12, 15, 24, 26, 27, 29) olmak üzere beş alt faktör içermektedir. Ölçekte en yüksek puan 180 ve en düşük puan 30'dur. Ergin'in (15) Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında Cronbach Alfa katsayısı 0,84 bulunmuşken, bu araştırmada 0,942 bulunmuştur.

Meslek algısı ölçeği (MAÖ): Eşer ve ark. (16) tarafından "hemşirelik mesleğini algılama" olarak geliştirilmiş ve Cronbach Alfa katsayısı 0,83 bulunmuştur. Ölçek, mesleki nitelikler ve mesleki statü olarak 2 alt faktörden oluşmuştur. Bu araştırmada ise hemşirelik mesleğini algılama ölçeğine 2 madde eklendi. Bu maddeler: "Mesleğim diğer sağlık mesleklerinden daha fazla prestijli bir meslektir" ve "Mesleğim kavramsal beceri gerektirir" maddeleridir. Ayrıca beşli likert tipindeki ölçek analiz kolaylığı açısından 6'lı likert tipine çevrildi. İki madde eklenerek oluşturulan yeni ölçeğin geçerliliğini belirlemek amacıyla açıklayıcı faktör analizi (AFA) uygulandı ve 4 faktör belirlendi. Kaiser-Meyer-Olkin

ve Barlett testi sonucu ölçeğin AFA için uygun olduğunu gösterdi. AFA sonucunda özdeğer 1 ve üstünde olan 4 faktör olduğu ve bu faktörlerin toplamda varyansın %64,957'sini açıkladığı belirlendi. Her bir alt faktör maddelerinin içeriği göz önüne alınarak alt faktörler "mesleki nitelik", "mesleki çalışma hayatı", "mesleki saygınlık" ve "mesleki statü" olarak adlandırıldı. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı 0,962 olarak bulundu. Ölçekte en yüksek puan 144 ve en düşük puan 24'tür.

Her iki ölçek Likert tipinde hazırlandı ve ölçeklerde madde puanlaması "tamamen katılmıyorum" (1 puan)'dan, "tamamen katılıyorum" (6 puan)'a şeklinde puanlandı. Ölçeklerin her bir alt faktöründen alınan alt puan, alt faktör maddelerinin puanlarının toplanmasıyla elde edildi.

Araştırmanın Uygulanması

Araştırmaya üniversite yönetiminden yazılı izin alındıktan sonra başlandı. Daha sonra öğrencilere araştırmanın amacı hakkında bilgi verildi. Ayrıca öğrencilerin birbirlerini etkilemesini en aza indirmek amacıyla derslerden önce, gönüllü katılım esas alınarak anket formu dağıtıldı. Tamamlayan öğrencilerin anket formları titizlikle toplandı ve eksiksiz yanıtlanan anketler bilgisayar ortamına aktararak değerlendirilmeye alındı.

Verilerin İstatistiksel Analizi ve Yorumlanması

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin istatistiksel analizleri bilgisayar ortamında statistical package for the social sciences (SPSS) 18.0 programı ile gerçekleştirildi.

Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin (sıklık, yüzde, ortalama, standart sapma) yanı sıra niceliksel verilerin karşılaştırılmasında, verilerin normal dağılım gösterdiği belirlendi ve iki grup puan ortalamalarının karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t testi; ikiden fazla gruplar arası karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde tukey testi kullanıldı. Ölçekler arasındaki ilişkileri incelemek için pearson korelasyon analizi yapıldı. DZDÖ ve MAÖ'nin genel güvenilirliği için cronbach's alpha katsayısı kullanıldı. Araştırmada tüm bulgular %95 güven aralığında, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde sınılandı.

Araştırmanın Yasal ve Etik Yönleri

Araştırma için Kırklareli Üniversitesi Rektörlüğü'nden izin alındı. Araştırmanın yürütüleceği Sağlık Yüksekokulu öğretim üyeleri ile öğretim elemanları veri toplama konusunda bilgilendirildi ve destek sağlandı. Araştırmaya katılan öğrencilere araştırmanın amacı, planı, süresi ve kendilerinden ne beklendiği, elde edilen verilerin nasıl ve nerede kullanılacağı açıklanarak isteklilik ve gönüllülük ilkesi ışığında, araştırmaya katılımları için sözel onayları sağlandı. Öğrencilere verilerin toplu değerlendirileceği ve elde edilen bilgilerin amacı dışında kullanılmayacağı konusunda güvence verilerek dürüstlük ve gizlilik ilkesine bağlı kalındı.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma kapsamı, araştırma evreninde belirtilen bir üniversitede eğitim öğretim gören Sağlık Yüksekokulu öğrencileri ile sınırlıdır. Ayrıca araştırmanın bulgu ve

sonuçlarını, öğrencilerin anket formuna verdiği cevapların subjektifliği ve ölçüm araçlarının ölçüm düzeyi etkileyebilir.

Bulgular

Sosyo-Demografik Özellikler

Araştırmaya katılan öğrencilerin, yaş ortalaması $20,11 \pm 1,65$ yıl olup, %82,3'ü (n=781) kadın ve %17,7'si (n=168) erkektir. Ayrıca öğrencilerin %31,6'sı (n=300) hemşirelik bölümü; %12,2'si (n=116) ebelik bölümü; %15,8'i (n=150) beslenme ve diyetetik bölümü; %26,8'i (n=254) çocuk gelişimi; %13,6'sı (n=129) sağlık yönetimi bölümünde eğitim öğretime devam etmektedir. Bu öğrencilerin %56,6'sı (n=537) mesleklerinin geleceği ile ilgili iyimser düşünmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. Sosyo-demografik özellikler

	Değişkenler	N	%
Cinsiyet	Erkek	168	17,7
	Kadın	781	82,3
Bölüm	Hemşirelik	300	31,6
	Ebelik	116	12,2
	Beslenme ve diyetetik	150	15,8
	Çocuk gelişimi	254	26,8
Sınıf	Sağlık kurumları işletmeciliği	129	13,6
	1	344	36,2
	2	232	24,4
	3	218	23,0
Anne eğitim durumu	4	155	16,3
	Okur-yazar değil	83	8,7
	Okur-yazar	70	7,4
	İlkokul / ortaokul mezunu	598	63,0
Anne mesleği	Lise mezunu	145	15,3
	Yüksekokul / fakülte mezunu	53	5,6
	İşçi / memur	112	11,8
	Serbest meslek	33	3,5
Baba eğitim durumu	Ev hanımı	766	80,7
	Emekli	38	4,0
	Okur-yazar değil	8	0,8
	Okur-yazar	40	
Baba mesleği	İlkokul / ortaokul mezunu	519	4,2
	Lise mezunu	247	
	Yüksekokul / fakülte mezunu	135	14,2
	İşçi / memur	385	40,6
Mezun olunan okul	Serbest meslek	283	29,8
	Emekli	253	26,7
	Çalışmıyor	28	3,0
	Düz lise	295	31,1
Mezun olunan okul	Meslek lisesi	300	31,6
	Anadolu lisesi	323	34,0
	Üniversite	31	3,3

Mezun olunan bölüm	Sayısal	526	55,4
	Eşit ağırlık	224	23,6
	Diğer mesleki bölümler	199	21,0
Sağlık yüksekokuluna gelmeden önce mesleğiniz hakkındaki düşünceler	Hiç bir düşüncem yoktu.	101	10,6
	Toplumda saygınlığı olan kişiliğime uygun olan bir meslek olarak görüyordum.	357	37,6
	Genel olarak olumsuz duygu ve düşüncelerim vardı.	36	3,8
Okula başladıktan sonra düşünce değişimi	İş imkanı olan meslek	455	47,9
	Evet		136
	Biraz	270	28,5
Değişim olduysa; ne tür bir değişim	Hayır	543	57,2
	Düşüncelerimde hayal kırıklığına uğradım ve mutsuzum.	153	16,1
	Almakta olduğum eğitimle bakış açılarımda olumlu yönde farklılık oldu.	255	26,9
Mezun olduktan sonraki düşünce	Mutlaka mesleğimle ilgili alanda çalışmak istiyorum.	851	89,7
	Mesleğimle ilgili alanda çalışmayı düşünmüyorum.	98	10,3
Mesleğinizin geleceği için düşünceniz	İyimserim	537	56,6
	Orta düzeyde	344	36,2
	Kötümserim	68	7,2
Ailenizin toplam geliri	1000 ve daha az	222	23,4
	1001 – 1500	280	29,5
	1501-2000	155	16,3
	2001 ve 2500	138	14,5
Kaldığınız ev	2501 ve üzeri	154	16,2
	Kira	275	29,0
	Kendimize ait	645	68,0
Yaşadığınız bölge	Lojman	29	3,0
	Marmara bölgesi	453	47,7
	Ege bölgesi	121	12,8
	İç Anadolu bölgesi	74	7,8
	Akdeniz bölgesi	117	12,3
	Karadeniz bölgesi	81	8,5
Yaşadığınız bölge	Doğu Anadolu bölgesi	36	3,8
	Güneydoğu Anadolu bölgesi	67	7,1

Ölçeklerin Güvenilirliği

Her araştırma grubunda güvenilirlik katsayısının yeniden hesaplanması önerilmektedir. Güvenilirlik katsayısı 0 ile 1 arasında değişir. 1'e yaklaştıkça güvenilirlik artar. Bu çalışmada güvenilirlik, güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alfa) ile değerlendirildi. Duygusal zeka ölçeğinin tümü için Cronbach Alfa katsayısı 0,942 iken, duygusal farkındalık, kendi duygularını yönetme, öz motivasyon, empati, diğerlerinin duygularını yönetme alt faktörler için sırayla (0,830), (0,730), (0,807), (0,843) ve (0,783)'tür. Meslek algısı ölçeğinin tümü için ise Cronbach Alfa katsayısı 0,962 olup,

mesleki nitelik, mesleki çalışma hayatı, mesleki saygınlık, mesleki statü alt faktörler için sırayla (0,931), (0,855), (0,857) ve (0,718)'dir. Ölçekler oldukça güvenilirdir.

Meslek Algısı Ölçeği Faktör Analizi

Eşer ve arkadaşlarının geliştirdiği hemşirelik mesleğini algılama ölçeği 2 alt faktörlü iken bu araştırmada 2 madde eklendiğinden yeniden AFA yapıldı. AFA'nde Kaiser-Meyer-Olkin=0,950 bu değer 1'e yakın olması istenmektedir. Bu ölçekte değer 1'e çok yakın olması veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu gösterdi. Barlett testi sonucu $p=0,000$, bu da ölçekteki maddelerin birbiri ile ilişkili olmadığını ve faktör analizi yapılabileceğini gösterdi.

Analiz sonucunda öz değer 1 ve üstünde olan 4 faktör olduğu ve bu faktörlerin toplamda varyansın %64,957'sinin açıklandığı belirlendi. 1.faktörün öz değeri 26,703, açıklanan varyans %10,585; 2. faktör öz değeri 2,367, açıklanan varyans %15,175; 3. faktör öz değeri 1,580, açıklanan

varyans %14,428 ve 4.faktörün öz değeri 1,057, açıklanan varyans ise %8,651 olduğu belirlendi. 1.faktör 0,872 ile 0,479 arasında, 2.faktör 0,824 ile 0,549 arasında, 3.faktör 0,741 ile 0,533 arasında, 4.faktör ise 0,859 ile 0,439 arasında değiştiği belirlendi. Her bir alt faktör maddelerinin içeriği göz önüne alınarak belirlenen alt faktörler; 1.faktör için "mesleki nitelik", 2.faktör için "mesleki çalışma hayatı", 3.faktör için "mesleki saygınlık" ve 4.faktör içinde "mesleki statü" olarak adlandırıldı. Meslek algısı ölçeği faktör yükleri, özdeğer ve açıklayıcı Varyansları Tablo 2'de verildi.

Öğrencilerin Duygusal Zeka ve Meslek Algısı Düzeyleri

Öğrencilerin toplam duygusal zeka ölçeği puan ortalaması (134,2±29,9) olup, duygusal farkındalık, kendi duygularını yönetme, öz motivasyon, empati ve diğerlerinin duygularını yönetme alt faktörleri puan ortalamaları sırayla (28,3±6,6), (24,9±6,08), (26,8±6,2), (28,0±6,3), (26,2±6,1) olarak saptandı. Dolayısıyla öğrencilerin duygusal zeka toplam ve alt faktörleri puan ortalaması orta düzeydedir.

Tablo 2. Meslek algısı ölçeği faktör analizi puan dağılımı

No	Meslek Algısı Değişkenler	Faktörler				Öz değer	Açıklanan Varyans
		Faktör 1: Mesleki Nitelik	Faktör 2: Çalışma Hayatı	Faktör 3: Saygınlık	Faktör 4: Mesleki statü		
S1	Mesleğim yoğun iletişim gerektiren bir meslektir.	0,802					
S3	Mesleğim fedakarlık gerektiren bir meslektir.	0,764					
S4	Mesleğim bilgiye dayalı bir meslektir.	0,751					
S10	Mesleğim yükseköğrenim gerektiren bir meslektir.	0,733					
S5	Mesleğim beceriye dayalı bir meslektir.	0,725					
S24	Mesleğim kavramsal beceri gerektirir.	0,720				10,585	%26,703
S9	Mesleğim mesleği problem çözme becerilerinin kullanımını gerektirir.	0,711					
S11	Mesleğim bilime dayanan bir meslektir.	0,639					
S17	Mesleğim kariyer yapılabilen bir meslektir.	0,608					
S16	Mesleğim teknoloji kullanımı gerektiren bir meslektir.	0,479					
S20	Mesleğim nöbet tutulmasını gerektiren bir meslektir.		0,824				
S18	Mesleğim çalışma koşulları ağır olan bir meslektir.		0,819				
S21	Mesleğim yorucu bir meslektir.		0,734				
S14	Mesleğim stresli bir meslektir.		0,677			2,367	%15,175
S15	Mesleğim sağlık hizmetlerinde hayati önem taşıyan bir meslektir.		0,552				
S19	Mesleğim ekip çalışması gerektiren bir meslektir.		0,549				
S22	Mesleğim diğer sağlık meslekleri tarafından saygı duyulan bir meslektir.			0,741			
S23	Mesleğim diğer sağlık mesleklerinden daha fazla prestijli bir meslektir.			0,716		1,580	%14,428
S12	Mesleğim toplum tarafından takdir edilen bir meslektir.			0,710			
S8	Mesleğim toplumda saygın bir meslektir.			0,700			
S13	Mesleğim doyum verici bir meslektir.			0,533			
S6	Mesleğim diğer sağlık meslekleriyle eşdeğer statüdedir.				0,859		
S7	Mesleğim diğer sağlık meslekleriyle eşdeğer prestije sahiptir.				0,846	1,057	%8,651
S2	Mesleğim bağımsız uygulamaları olan bir meslektir.				0,439		

Toplamda Açıklanan Varyans=%64,957
Öz değer Toplamı=15,589

Öğrencilerin meslek algısı toplam puan ortalaması (115,5±24,0) olup, mesleki nitelik, mesleki çalışma hayatı, mesleki saygınlık ve mesleki statü alt faktörleri puan ortalamaları ise sırayla (51,2±11,2), (51,2±11,2), (23,6±6,2), (12,8±4,1) olarak belirlendi. Dolayısıyla öğrencilerin meslek algısı verileri incelendiğinde sadece mesleki nitelik alt faktör puan ortalaması yüksek düzeyde iken diğer alt faktörlerin puan ortalamaları ve meslek algısı toplam puan ortalaması ise orta düzeydedir.

Duygusal Zekanın Sosyo-Demografik Özellikler Açısından Değerlendirilmesi

Öğrencilerin okudukları bölüm ile duygusal zeka puan ortalaması karşılaştırıldığında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlendi ($p<0,05$). Sağlık kurumları işletmeciliği bölümü öğrencilerinin duygusal zeka puan ortalamaları (139,7±24,3), ebelik (138,9±24,6), çocuk gelişimi (133,7±27,4), hemşirelik (131,7±29,7), beslenme ve diyetetik (131,6±22,4) bölümlerinde okuyan öğrencilerin duygusal zeka puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptandı.

Duygusal zeka puan ortalaması ile öğrencilerin mezun oldukları okul türleri incelendiğinde; üniversite mezunu olan öğrencilerin duygusal zeka puan ortalaması (138,7±24,7),

meslek lisesi (13,4±23,7), düz lise (133,9±28,8), Anadolu lisesi (131,0±27,6) mezunlarından anlamlı düzeyde yüksek bulundu ve istatistiksel olarak farklılık saptandı ($p<0,05$). Yine Yüksekokula gelmeden önce öğrencilerin okudukları bölüm mesleği hakkındaki düşünceleri ve duygusal zeka puan ortalaması incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlendi ($p<0,05$). Meslekleri ile ilgili düşünceleri hakkında vermiş oldukları cevaplar değerlendirildiğinde, toplumda saygınlığı olan ve kişiliğine uygun bir meslek olarak görenlerin duygusal zeka puan ortalaması (137,4±26,2), iş imkanı olan meslek olarak görenlerden (133,2±26,6), mesleği hakkında hiç bir düşüncesi olmayanlardan (129,6±28,9), mesleği hakkında genel olarak olumsuz duygu ve düşünceleri olanlardan (126,9±26,8) anlamlı düzeyde yüksek bulundu. Ayrıca öğrencilere mezun olduktan sonraki mesleği hakkındaki düşünceleri ile duygusal zeka puan ortalaması incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandı ($p<0,05$). Değişkenler değerlendirildiğinde, mutlaka mesleğimle ilgili alanda çalışmak istiyorum diyen öğrencilerin duygusal zeka puan ortalamaları (135,3±25,8), mesleğimle ilgili alanda çalışmayı düşünmüyorum diyen öğrencilerin duygusal zeka puan ortalamasından (124,8±33,6) yüksek bulundu. Bu farklılıklar Tablo 3'te gösterildi.

Tablo 3. Duygusal zekanın sosyo-demografik özellikler açısından puan dağılımı

Değişkenler		N	Ortalama ±SS	İstatistiksel Değerler	
Cinsiyet	Erkek	168	132,2±30,3	t=0,961	p=0,338
	Bayan	781	134,7±26,1		
Yaş	20,11±1,65			r=0,037	p=0,255
Bölüm	Hemşirelik	300	131,7±29,7	F=3,304 p=0,011*	
	Ebelik	116	1389±24,6		
	Beslenme ve diyetetik	150	131,6±22,4		
	Çocuk gelişimi	254	133,7±27,4		
	Sağlık kurumları işletmeciliği	129	139,7±24,3		
Sınıf	1	344	132,5±27,8	F=0,930 p=0,426	
	2	232	136,6±25,9		
	3	218	134,3±26,3		
	4	155	134,4±26,8		
Anne eğitim durumu	Okur-yazar değil	83	131,7±28,2	F=1,434 p=0,221	
	Okur-Yazar	70	132,2±24,2		
	İlkokul / ortaokul mezunu	598	135,4±26,6		
	Lise mezunu	145	134,1±25,6		
Anne mesleği	Yüksekokul / fakülte mezunu	53	127,3±30,0	F=2,223 p=0,084	
	İşçi / memur	112	128,4±29,3		
	Serbest meslek	33	134,6±31,4		
	Ev hanımı	766	134,8±26,5		
Baba eğitim durumu	Emekli	38	138,7±20,0	F=1,458 p=0,213	
	Okur-yazar değil	8	133,2±22,8		
	Okur-yazar	40	126,4±29,2		
	İlkokul / ortaokul mezunu	519	135,7±26,0		
	Lise mezunu	247	132,9±27,0		
	Yüksekokul / fakülte mezunu	135	133,1±29,1		

Baba mesleği	İşçi / memur	385	132,4±27,8	F=1,216 p=0,303
	Serbest meslek	271	135,0±25,3	
	Çalışmıyor	283	135,3±27,4	
	Emekli	28	140,0±23,0	
Mezun olunan okul	Düz lise	295	133,9±28,8	F=3,335 p=0,019*
	Meslek lisesi	300	137,4±23,7	
	Anadolu lisesi	323	131,0±27,6	
	Üniversite	31	138,7±24,7	
Mezun olunan bölüm	Sayısal	526	133,8±27,3	F=0,510 p=0,601
	Eşit ağırlık	224	133,6±27,3	
	Diğer mesleki bölümler	199	135,9±25,1	
Sağlık yüksek okuluna gelmeden önce meslek hakkındaki düşünceler	Hiç bir düşüncem yoktu.	101	129,6±28,9	F=3,712 p=0,010*
	Toplumda saygınlığı olan kişiliğime uygun bir meslek olarak görüyordum.	357	137,4±26,2	
	Genel olarak olumsuz duygu ve düşüncelerim vardı.	36	126,9±26,8	
	İş imkanı olan meslek	455	133,2±26,6	
Okula başladıktan sonra düşünce değişimi	Evet	136	131,5±27,6	F=1,776 p=0,170
	Biraz	270	132,8±26,6	
	Hayır	543	135,6±26,7	
Değişim olduysa; ne tür bir değişim	Düşüncelerimde hayal kırıklığına uğradım ve mutsuzum.	153	132,6±25,2	t=0,257 p=0,797
	Almakta olduğum eğitimle bakış açılarımda olumlu yönde farklılık oldu.	255	131,9±28,2	
Mezun olduktan sonraki düşünce	Mutlaka mesleğimle ilgili alanda çalışmak istiyorum.	851	135,3±25,8	t=3,669 p=0,000*
	Mesleğimle ilgili alanda çalışmayı düşünmüyorum.	98	124,8±33,6	
Mesleğinizin geleceği için düşünceniz	İyimserim	537	135,3±28,3	F=1,029 p=0,358
	Orta düzeyde	344	132,9±24,4	
	Kötümserim	68	132,6±26,8	
Aile toplam geliri	1000 ve daha az	222	135,4±27,9	F=0,352 p=0,843
	1001 – 1500	280	134,5±24,2	
	1501-2000	155	134,6±26,3	
	2001 ve 2500	138	132,4±30,3	
	2501 ve üzeri	154	133,0±27,3	
Kaldığımız ev	Kira	275	135,0±27,6	F=0,854 p=0,426
	Kendimize ait	645	133,6±26,6	
	Lojman	29	139,6±24,8	
Yaşadığımız bölge	Marmara bölgesi	453	134,4±27,0	F=0,211 p=0,973
	Ege bölgesi	121	133,6±26,9	
	İç Anadolu bölgesi	74	136,8±26,9	
	Akdeniz bölgesi	117	134,0±27,2	
	Karadeniz bölgesi	81	134,0±25,2	
	Doğu Anadolu bölgesi	36	131,5±29,2	
	Güneydoğu Anadolu bölgesi	67	133,1±27,0	

Öte yandan istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamakla beraber; 2. sınıflarda okuyan öğrencilerin duygusal zeka puan ortalamaları (136,6±25,9), diğer sınıflarda okuyan öğrencilerden; anne eğitimi ilkököl/ortaokul mezunu olan öğrencilerin duygusal zeka puan ortalaması (135,4±26,6), diğer eğitim düzeyindeki annelerden; babaları ilkököl / ortaokul mezunu öğrencilerin duygusal zeka puan ortalaması (135,7±26,0), diğer eğitim düzeyindeki babalardan;

mesleksi bölüm mezunlarının duygusal zeka puan ortalamaları (135,9±25,1), diğer bölüm mezunlarından; okula başladıktan sonra düşünce değişimi olmadığını ifade eden öğrencilerin duygusal zeka puan ortalamaları (135,6±26,7), düşünce değişimi olduğunu ifade edenlerden yüksek bulundu. Öğrencilerin okula başladıktan sonraki düşünce değişimi olduysa ne tür değişim olduğu değerlendirildiğinde, öğrencilerin düşüncelerinde hayal kırıklığına uğradığı ve mutsuz olduğu

cevabının duygusal zeka puan ortalaması (132,6±25,2), diğerlerinden yüksek tespit edildi. Ayrıca mesleğinin geleceği hakkında iyimser düşünen öğrencilerin duygusal zeka puan ortalaması (135,3±28,3), orta düzeyde iyimser (132,9±24,4) ile kötümser (132,6±26,8) olan öğrencilerden yüksek belirlendi. Yine 1000 ve daha az aile gelirine sahip öğrencilerin duygusal puan ortalaması (135,4±27,9), diğer gelir grubu değişkenlerden yüksek tespit edildi. Öğrencilerin yaşadıkları bölge açısından ise, İç Anadolu bölgesinde yaşayanların duygusal zeka puan ortalaması (136,8±26,9), diğer bölgelerde yaşayanlardan yüksek bulundu ($p>0,05$), (Tablo 3).

Meslek Algısının Sosyo-Demografik Özellikler Açısından Değerlendirilmesi

Öğrencilerin meslek algısı puan ortalaması ile cinsiyet karşılaştırmasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandı ($p<0,05$). Kadın öğrencilerin meslek algısı puan ortalamalarının (117,0±23,5), erkek öğrencilerden (108,2±24,8) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görüldü.

Öğrencilerin okudukları bölüm ile meslek algısı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlendi ($p<0,05$). Ebelik bölümü öğrencilerinin meslek algısı puan ortalamalarının (123,5±21,9), hemşirelik (118,3±27,0), sağlık kurumları işletmeciliği (112,6±21,8), beslenme ve diyetetik (112,5±18,8), çocuk gelişimi (111,5±23,8) bölümlerinde okuyan öğrencilerin duygusal zeka puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptandı.

Meslek algısı puan ortalaması ile öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre meslek algısı puan ortalamaları incelendiğinde de, istatistiksel anlamda farklılık bulundu ($p<0,05$). 4. Sınıfta okuyan öğrencilerin meslek algısı puan ortalaması (119,0±24,0), 3. Sınıf (116,5±24,3), 2.sınıf (117,5±22,8) ve 1. Sınıfta (111,7±24,2) okuyan öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksektir.

Öğrencilerin anne eğitim durumu ile meslek algısı puan ortalaması incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlılık saptandı ($p<0,05$). Anne eğitimi ilkököl / ortaokul mezunu olan öğrencilerin meslek algısı puan ortalaması (116,8±24,0) diğer anne eğitimi gruplarından yüksektir. En düşük puan, anneleri okur-yazar olmayan öğrencilerin meslek algısı puan ortalamasıdır (108,9±24,3).

Duygusal zeka puan ortalaması ve öğrencilerin liseden mezun oldukları bölüm karşılaştırıldığında, istatistiksel olarak anlamlılık görüldü ($p<0,05$). Mesleki bölüm mezunu öğrencilerin meslek algısı puan ortalaması (118,4±21,4), sayısal (116,5±24,5) ve eşit ağırlık (110,2±24,3) bölümlerinden mezun öğrencilerin meslek algısı puan ortalamasından yüksektir.

Yüksekokula gelmeden önce öğrencilerin okudukları bölüm mesleği hakkındaki düşünceler ile meslek algısı puan ortalaması incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandı ($p<0,05$). Önceki mesleki düşünceleri değerlendirildiğinde, toplumda saygınlığı olan kişiliğime uygun bir meslek olarak görenlerin meslek algısı puan ortalaması (118,6±22,6), iş imkanı olan meslek olarak görenlerden (114,6±24,5), mesleği hakkında genel olarak

olumsuz duygu ve düşünceleri olanlardan (113,7±26,4) ve mesleği hakkında hiç bir düşüncesi olmayanlardan (108,8±24,1) anlamlı düzeyde yüksektir.

Öğrencilerin okula başladıktan sonra düşünce değişimi ile meslek algısı puan ortalaması karşılaştırıldığında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edildi ($p<0,05$). Düşüncelerinde değişim olmadığını belirten öğrencilerin meslek algısı puanı (117,0±24,1), biraz (114,6±22,4) ve tam değişim olduğunu belirten (110,9±26,0) öğrencilerin meslek algısı puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksektir.

Öğrencilere mezun olduktan sonraki mesleği hakkındaki düşünceleri ile meslek algısı puan ortalaması incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlılık bulundu ($p<0,05$). Mutlaka mesleği ile ilgili alanda çalışmak isteyen öğrencilerin meslek algısı puan ortalaması (116,7±23,0), mesleği ile ilgili alanda çalışmayı düşünmeyen öğrencilerin duygusal zeka puan ortalamasından (104,3±29,1) anlamlı düzeyde yüksektir.

Yukarıda belirtilen değişkenler arasındaki farklılıklar Tablo 4'te gösterildi. Ancak istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemekle birlikte; meslek algısı ile anne mesleği emekli olan öğrencilerin meslek algısı puan ortalamasının (119,8±13,9), diğer anne mesleği gruplarından; baba eğitimi ilkököl / ortaokul mezunu olan öğrencilerin meslek algısı puan ortalamasının (116,8±22,9), diğer baba eğitimi gruplarından; baba mesleği emekli olan öğrencilerin meslek algısı puan ortalamasının (115,3±19,6), diğer mesleği emekli olan gruplarından; üniversite mezunu olan öğrencilerin meslek algısı puan ortalamasının (119,9±24,9), meslek lisesi (117,0±21,5), düz lise (115,9±26,3) ve Anadolu lisesi (113,1±23,8) mezun öğrencilerden; öğrencilerin okula başladıktan sonraki düşünce değişimi olduysa ne tür değişim olduğu değerlendirildiğinde, almakta olduğu eğitimle bakış açılarında olumlu yönde farklılık olduğunu belirten öğrencilerin meslek algısı puan ortalamasının (113,7±24,6), diğer gruplardan; mesleğinin geleceği hakkında iyimser düşünen öğrencilerin duygusal zeka puan ortalamasının (116,7±24,4), orta düzeyde iyimser (115,0±23,3) ile kötümser (107,6±23,0) olan öğrencilerden; 1000–1500 arası aile geliri olan öğrencilerin meslek algısı puan ortalamasının (116,5±23,2), diğer gelir grubu değişkenlerden; lojmanda kalan öğrencilerin meslek algısı puan ortalamasının (121,0±24,8), diğer yerlerde kalan öğrencilerden yüksek olduğu bulundu. Yine öğrencilerin yaşadıkları bölge açısından, Marmara bölgesinde yaşayan öğrencilerin duygusal zeka puan ortalamasının (117,1±24,0), diğer bölgelerde yaşayanlardan yüksek olduğu saptandı ($p>0,05$), (Tablo 4).

Duygusal Zeka ve Meslek Algısı Arasındaki İlişki

Öğrencilerin duygusal zeka toplam puan ortalaması ile mesleki nitelik ($r=0,733$ $p=0,000$), mesleki çalışma hayatı ($r=0,455$ $p=0,000$), mesleki saygınlık ($r=0,585$ $p=0,000$), mesleki statü ($r=0,401$ $p=0,000$) faktörleri puan ortalamaları ve meslek algısı toplam puan ortalaması ($r=0,710$ $p=0,000$) arasında istatistiksel olarak pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,01$), (Tablo 5).

Aynı tabloda görüleceği üzere, meslek algısı toplam puan ortalaması ile duygusal farkındalık ($r=0,673$ $p=0,000$), kendi

Tablo 4. Meslek algısının sosyo-demografik özellikler açısından puan dağılımı

Değişkenler		N	Ortalama ±SS	İstatistiksel Değerler	
Cinsiyet	Erkek	168	108,2±24,8	t=0,206	p=0,00*
	Bayan	781	117,0±23,5		
Yaş	20,11±1,65 (range:17-30)			r=0,037	p=0,255
Bölüm	Hemşirelik	300	118,3±27,0	F=7,207 p=0,000*	
	Ebelik	116	123,5±21,9		
	Beslenme ve diyetetik	150	112,5±18,8		
	Çocuk gelişimi	254	111,5±23,8		
	Sağlık kurumları işletmeciliği	129	112,6±21,8		
Sınıf	1	344	111,7±24,2	F=4,622 p=0,003*	
	2	232	117,5±22,8		
	3	218	116,5±24,3		
	4	155	119,0±24,0		
Anne eğitim durumu	Okur-yazar değil	83	108,9±24,3	F=2,654 p=0,032*	
	Okur-Yazar	70	112,2±23,3		
	İlkokul / ortaokul mezunu	598	116,8±24,0		
	Lise mezunu	145	116,5±23,4		
	Yüksekokul / fakülte mezunu	53	112,1±24,3		
Anne mesleği	İşçi / memur	112	112,1±26,8	F=1,232 p=0,297	
	Serbest meslek	33	117,6±28,3		
	Ev hanımı	766	115,6±23,7		
	Emekli	38	119,8±13,9		
	Diğer	-	-		
Baba eğitim durumu	Okur-yazar değil	8	106,6±21,1	F=2,082 p=0,081	
	Okur-yazar	40	106,8±28,1		
	İlkokul / ortaokul mezunu	519	116,8±22,9		
	Lise mezunu	247	115,0±24,8		
	Yüksekokul / fakülte mezunu	135	114,2±24,8		
Baba mesleği	İşçi / memur	385	114,8±24,6	F=0,441 p=0,724	
	Serbest meslek	283	116,8±24,4		
	Çalışmıyor	253	115,0±23,1		
	Emekli	28	115,3±19,6		
	Diğer	-	-		
Mezun olunan okul	Düz lise	295	115,9±26,3	F=1,798 p=0,146	
	Meslek lisesi	300	117,0±21,5		
	Anadolu lisesi	323	113,1±23,8		
	Üniversite	31	119,9±24,9		
Mezun olunan bölüm	Sayısal	526	116,5±24,5	F=7,411 p=0,001*	
	Eşit ağırlık	224	110,2±24,3		
	Diğer mesleki bölümler	199	118,4±21,4		
Sağlık yüksekokuluna gelmeden önce meslek hakkındaki düşünceler	Hiç bir düşüncem yoktu.	101	108,8±24,1	F=4,553 p=0,001*	
	Toplumda saygınlığı olan kişiliğime uygun bir meslek olarak görüyordum.	357	118,6±22,6		
	Genel olarak olumsuz duygu ve düşüncelerim vardı.	36	113,7±26,4		
	İş imkanı olan meslek	455	114,6±24,5		
	Diğer	-	-		

Okula başladıktan sonra düşünce değişimi	Evet	136	110,9±26,0	F=3,800 p=0,023*
	Biraz	270	114,6±22,4	
	Hayır	543	117,0±24,1	
Değişim olduysa; ne tür bir değişim	Düşüncelerimde hayal kırıklığına uğradım ve mutsuzum.	153	112,2±22,7	t=0,629
	Almakta olduğum eğitimle bakış açılarımda olumlu yönde farklılık oldu.	255	113,7±24,6	p=0,530
Mezun olduktan sonraki düşünce	Mutlaka mesleğimle ilgili alanda çalışmak istiyorum.	851	116,7±23,0	t=4,890
	Mesleğimle ilgili alanda çalışmayı düşünmüyorum.	98	104,3±29,1	p=0,000*
Mesleğinizin geleceği için düşünceniz	İyimserim	537	116,7±24,4	F= 4,487 p=0,011*
	Orta düzeyde	344	115,0±23,3	
	Kötümserim	222	135,4±27,9	
	Diğer	-	-	
Aile toplam geliri	1000 ve daha az	280	134,5±24,2	F=0,658 p=0,621
	1001 – 1500	155	134,6±26,3	
	1501-2000	138	132,4±30,3	
	2001 ve 2500	154	133,0±27,3	
	2501 ve üzeri	275	135,0±27,6	
Kaldığımız ev	Kira	645	133,6±26,6	F=0,793 p=0,453
	Kendimize ait	29	139,6±24,8	
	Lojman	453	134,4±27,0	
	Diğer	-	-	
Yaşadığımız bölge	Marmara bölgesi	121	133,6±26,9	F=1,508 p=0,172
	Ege bölgesi	74	136,8±26,9	
	İç Anadolu bölgesi	117	134,0±27,2	
	Akdeniz bölgesi	81	134,0±25,2	
	Karadeniz bölgesi	36	131,5±29,2	
	Doğu Anadolu bölgesi	67	133,1±27,0	
	Güneydoğu Anadolu bölgesi			

Tablo 5. Meslek algısı ile duygusal zeka arasındaki ilişki

Duygusal Zeka Faktörleri	Meslek Algısı Faktörleri				
	Mesleki Nitelik	Mesleki Çalışma Hayatı	Mesleki Saygınlık	Mesleki Statü	Meslek Algısı Toplamı
Duygusal Farkındalık	r=0,727 p=0,000**	r=0,398 p=0,000**	r=0,555 p=0,000**	r=0,356 p=0,000**	r=0,673 p=0,000**
Kendi Duygularını Yönetme	r=0,484 p=0,000**	r=0,337 p=0,000**	r=0,440 p=0,000**	r=0,333 p=0,000**	r=0,506 p=0,000**
Öz Motivasyon	r=0,617 p=0,000**	r=0,401 p=0,000**	r=0,497 p=0,000**	r=0,348 p=0,000**	r=0,606 p=0,000**
Empati	r=0,702 p=0,000**	r=0,433 p=0,000**	r=0,525 p=0,000**	r=0,347 p=0,000**	r=0,663 p=0,000**
Diğerlerinin Duygularını Yönetme	r=0,620 p=0,000**	r=0,389 p=0,000**	r=0,499 p=0,000**	r=0,343 p=0,000**	r=0,603 p=0,000**
Duygusal Zeka Toplamı	r=0,733 p=0,000**	r=0,455 p=0,000**	r=0,585 p=0,000**	r=0,401 p=0,000**	r=0,710 p=0,000**

duygularını yönetme (r=0,506 p=0,000), öz motivasyon (r=0,606 p=0,000), empati toplam puan ortalamaları (r=0,663 p=0,000), diğerlerinin duygularını yönetme (r=0,603 p=0,000) puan ortalamaları ve duygusal zeka toplam puan ortalaması (r=0,710 p=0,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir

ilişki söz konusudur (p<0,01), (Tablo 5).

Yukarıda belirtilen bulgular, öğrencilerin duygusal zeka ve meslek algısı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve araştırmanın H3 hipotezinin desteklendiğini göstermektedir.

Tartışma

Duygusal Zekaya İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada öğrencilerde duygusal zeka ve alt faktörlerinin puanlarının orta düzeyde olduğu görüldü. Benzer şekilde Yüksekokul öğrencileri üzerinde Kaya ve Keçeçi (17), Ünsar ve ark. (18), Avşar ve Kaşıkçı (19), Sevindik ve ark. (20), Oğan ve Yücel (21) tarafından yapılan araştırmalarda da öğrencilerin duygusal zeka puanları orta düzeyde bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin empatik eğilim ve becerisini araştıran Yiğitbaş ve ark. (22) ise öğrencilerin bu becerisinin orta düzeyde olduğunu belirlemiştir.

Araştırmada demografik özelliklere göre öğrencilerin duygusal zeka düzeyleri incelendiğinde; duygusal zeka ile öğrencilerin bölümü, mezun oldukları okul, Yüksekokula gelmeden önce meslek hakkındaki düşünceleri, mezuniyet sonrası düşünce değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulundu ($p<0,05$), (Tablo 3). Oysa duygusal zeka ile öğrencilerin; yaş, cinsiyet, sınıf, anne ve baba eğitim düzeyleri ve meslekleri, mezun oldukları bölüm, okula başladıktan sonra düşünce değişimi, düşüncedeki değişim türü, mesleki gelecek düşüncesi, aile geliri, kalınan ev, yaşanılan bölge değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p>0,05$), (Tablo 3).

Yüksekokulda bulunan beş bölümde okuyan öğrencilerin duygusal zeka düzeyleri farklı olmakla birlikte anlamlı farklılık sağlık kurumları işletmeciliği bölümünden kaynaklanmaktadır. Bu bölümde diğer bölümlere göre eğitimde sosyal ve beşeri ilişkilerin gelişmesine yardımcı olacak ders sayısının fazla olması etkili olabilir. Erdoğan'ın (4) araştırmasında da bölümler arasında öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinde farklılık olduğu belirtilmiş ve bu farklılığın sosyal beceri ve eğitimden kaynaklandığı ifade edilmiştir. Yine araştırmada öğrencilerin mezun oldukları okula göre üniversite mezunu öğrencilerin DZDÖ toplam puanları diğer lise mezunu öğrencilerden yüksektir. Belirtilen farklılık, üniversite mezunu öğrencilerin daha önce üniversite ortamını bilmesi ve bu ortamda insan ilişkilerini yoğun olarak yaşamış olması gibi nedenlerle açıklanabilir. Bu bulgu Ünsar ve ark. (18) ile Yılmaz ve Özkan'ın (23) araştırmalarının bulguları ile benzerdir.

Araştırmada öğrencilerin mezuniyet sonrası planlarına göre, duygusal zeka düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği saptandı. Bu farklılık, "mesleğimle ilgili alanda çalışmak istiyorum" ve "mesleğim dışında alanda çalışmak istiyorum" cevapları arasındadır. Özellikle mesleği ile ilgili alanda çalışmak isteyenlerin DZDÖ puanı daha yüksektir. Almış oldukları eğitime uygun alanda çalışmak isteyen öğrencilerin DZDÖ puanının yüksek olması doğal ve umut vericidir. Araştırmalar sonucunda duygusal zeka ile öğrencilerin mezuniyet sonrası planları hakkında yapılmış araştırmaya rastlanmadı. Ayrıca araştırmada öğrencilerin duygusal zeka toplam puanları, okula gelmeden önceki meslek hakkındaki düşüncelerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. En düşükten en yüksek puana doğru, genel olarak olumsuz duygu ve düşünceleri olanlar, hiç bir düşüncesi olmayanlar, iş imkanı olarak değerlendirenler ve toplumda saygınlığı olan

kişiliğine uygun bir meslek olarak görenler şeklinde sıralandı. Araştırma kapsamındaki bölümler toplum gözünde prestijli meslekler olarak görülmektedir. Ayrıca Türkiye'deki sağlık çalışanları yetersizliği söz konusudur. Dolayısıyla mezuniyet sonrası iş imkanının yüksek ve itibarlı tercih edilen meslekler olması gibi nedenlerin etkili olduğu söylenebilir. Ünsar ve ark. (18) ile Girgin'in (24) araştırmalarında meslek hakkında yeterli bilgilere sahip olarak mesleği tercih eden ve yerleşen öğrencilerin diğerlerine göre duygusal zeka düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Öte yandan araştırmada olduğu gibi, öğrenciler üzerinde yapılan pek çok araştırmada duygusal zekanın yaşa (4, 24-26) ve cinsiyete (18, 23, 26) göre değişmediği belirlenmişken; bazı araştırmalarda yaşa (21) ve cinsiyete (4, 25, 27) göre duygusal zekanın farklılık gösterdiği saptanmıştır. Yine araştırmayı destekler nitelikte bazı araştırmalarda da öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin sınıflara göre farklılık göstermediği (23, 25, 26, 28, 29) fakat bazılarında gösterdiği (17-19) bulunmuştur.

Araştırmada öğrencilerin duygusal zeka toplam puanlarının hem annenin hem de babanın eğitim durumuna ve mesleğine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Anne ve baba mesleği ile ilgili Yılmaz ve Özkan'ın (23) ile Yeniçeri ve ark. (26) araştırmalarında da benzer bulgular elde edilmiştir. Anne ve baba eğitimi ile ilgili Yılmaz ve Özkan (23), Sevindik ve ark.'ın (20) araştırmaları, araştırma bulgularını desteklemektedir. Yine aile gelirine göre Sevindik ve ark. (20), Tambağ ve ark. (25), Yeniçeri ve ark.'ın (26) araştırmalarında duygusal zekanın anlamlı farklılık göstermediği görülmüş ve bu bulgular araştırma bulguları ile paralellik gösterirken; Kuzu ve Eker (28) ile Yılmaz ve Özkan'ın (23) araştırmalarında aile gelirine göre DZDÖ puanlarının farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Aile gelirinin yüksek olması, öğrencinin maddi ihtiyaçlarını rahatlıkla karşılayabilmesini sağlar fakat duygusal zekanın gelişimi için maddi durum değil aile bireylerinin birbirlerine göstermiş oldukları sevgi ve saygıya ihtiyaç vardır. Ayrıca araştırmada olduğu gibi duygusal zeka toplam puanlarının yaşanılan bölgeye göre anlamlı bir farklılık göstermediği Yılmaz ve Özkan (23) ile Tambağ ve ark.'ın (25) araştırmalarında da belirlenmiştir. Yaşanılan bölgenin duygusal zeka üzerinde etkili olmadığı söylenebilir.

Meslek Algısına İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada öğrencilerin meslek algısı ve alt faktörleri puanlarının yüksek düzeyde olduğu saptandı. Özellikle 1. sınıflarla 2. ve 4. sınıflar arasında meslek algısı bakımından anlamlı fark mevcuttur. 2. sınıftan itibaren öğrencilerin meslek algısı giderek yükselmektedir. İlk yıla oranla sonraki yıllarda öğrencilerin mesleki algı düzeyleri belirgin biçimde olumlu yönde artmaktadır. Literatürde San Turgay ve ark. (30), Dinç ve ark. (31), Eskimez ve ark. (32), Kızıgüt ve Ergöl (33), Yurtsal ve ark. (34) tarafından yapılan araştırmalar her ne kadar tasarımı araştırmadan farklı olsa da bulguları araştırmayla ilişkili ve destekler niteliktedir.

Araştırmada öğrencilerin meslek algısı düzeyleri, demografik özelliklere göre incelendiğinde; cinsiyet, sınıf, bölüm, anne eğitim durumu, mezun oldukları bölüm, sağlık yüksekokuluna gelmeden önce meslek hakkındaki düşünceleri, okula

başladıktan sonra düşünce değişimi, mezuniyet sonrası düşünceler, mesleki gelecek düşünce değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlılık görüldü ($p<0,05$), (Tablo 4). Ancak; meslek algısı ile öğrencilerin yaş, anne mesleği, baba eğitim durumu ve mesleği, mezun oldukları okul, düşüncedeki değişim türü, aile geliri, kalınan ev, yaşanılan bölge değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlendi ($p>0,05$), (Tablo 4).

Araştırmada meslek algısının cinsiyete göre farklılık gösterdiği, kadın öğrencilerin meslek algısının erkek öğrencilerden yüksek olduğu bulgusu, İnce ve Khorshid'ın (35) araştırmasıyla desteklenmiştir. Kadınların erkeklere göre mesleklerini daha yakından tanıyarak ve isteyerek seçtikleri söylenebilir. Yine araştırmada meslek algısının öğrenim görülen bölüme göre değişmesi, hemşirelik bölümü öğrencilerinin diğer bölümlerden daha yüksek meslek algısına sahip olması; hemşirelik öğrencilerinin meslekleri hakkında daha bilgili ve mesleki uygulamalar ile mesleğini diğer bölümlerden daha iyi tanımasından kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmada meslek algısının sınıflara göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve 4. Sınıf öğrencilerinin meslek algısının diğer sınıf öğrencilerinden yüksek olduğu belirlendi. Öğrenciler birinci sınıfta müfredat gereği meslek dersleri az veya hiç görmemektedirler fakat üst sınıflarda meslek derslerinin kademeli olarak artmakta ve uygulama dersleri ile meslekleri hakkında bilgi ve tecrübe sahibi olmaktadır. Bunlar 1. sınıftan 4. sınıfa doğru öğrencilerin meslek algısını arttırmaktadır. Benzer bulgulara San Turgay ve ark. (30) ile Dinç ve ark. (31), Yurtsal ve ark.ın (34) araştırmalarında da rastlanmıştır. Öte yandan araştırmada öğrencilerin annenin mesleğine göre meslek algısı puanlarına göre farklılık saptanmazken, eğitim durumuna göre farklılık saptandı. Anne eğitim durumu ilkokul / ortaokul mezunu olan öğrencilerin meslek algısı puanları diğer gruplardan daha yüksektir. Eğitim düzeyi düşük bir aileden gelen öğrencilerin mesleklerini iyi olarak algıladıkları söylenebilir. Kırdag'ın (36) araştırmasında da anne eğitiminin meslek algısını etkilediği fakat anne mesleğinin etkilemediği saptanmıştır.

Araştırmada mesleki bölüm mezunu öğrencilerin meslek algısı puanları, diğer bölüm mezunlarından yüksektir. Mesleki bölüm öğrencilerinin lisede farklı alanlarda mesleki eğitim almış olmaları, okumuş oldukları bölüme uyumlarını kolaylaştırması ve mesleki hazır oluşları bu farkın ortaya çıkmasında etkili olabilir. Dinç ve ark. (31) ile Şirin ve ark.ın (37) araştırmalarında da araştırmaya paralel bulgular belirlenmiştir. Yine araştırmada "Toplumda saygınlığı olan kişiliğime uygun bir meslek olarak görüyorum" diyen öğrencilerin meslek algısı puanları, diğer gruplardan yüksektir. Yapılan birçok araştırmada toplumda sağlık çalışanlarının imajının olumlu olduğu, insanların göstermiş oldukları saygı ve sevgi, başka kişilere yardım etme duygusu gibi insani faktörlerin farklılığın ortaya çıkmasında etkili olduğunu söylenebilir. Göz ve Erkan (38), Şirin ve ark. (37), Korkmaz ve Görgülü (9), Andsoy ve ark.ın (39) araştırma bulguları araştırma ile benzerdir. Ayrıca okula başladıktan sonra düşüncesinde değişiklik olmadığını belirten öğrencilerin meslek algısı puanları, diğer gruplardan daha

yüksektir. Bu bulgu öğrencilerin bilinçli olarak sağlık alanına özgü meslekleri seçtiklerini ve devam ettikleri bölümün kişilik yapılarına uygun bir meslek olduğunu düşündükleri göstermektedir. San Turgay ve ark. (30) ile Şirin ve ark.ın (37) araştırma bulguları da benzerdir. Yine mezuniyet sonrası planları açısından ise, "Mutlaka mesleğimle ilgili alanda çalışmak istiyorum" diyen öğrencilerin meslek algısı puanları, diğerlerinden yüksektir. Bireysel sağlığı ve toplum sağlığını yükseltmek, insani değerlerini yerine getirmek amaçlarından kaynaklandığı söylenebilir. San Turgay ve ark. (30) ile Dinç ve ark.ın (31) araştırmaları da bu bulguyu desteklemektedir. Öte yandan araştırmada olduğu gibi Dinç ve ark. (31), Derya Beydağ ve ark. (40), Ünal (41), Kızıgüt ve Ergöl'ün (33) araştırmalarında da meslek algısı ve yaş arasında farklılık bulunmamıştır. Yine meslek algısı ile öğrencilerin baba mesleği ve eğitimi incelendiğinde; değişkenler arasında istatistiksel olarak farklılık yoktur. Şirin ve ark. (37) ile Kırdag'ın (36) araştırmalarında da baba mesleği ve eğitime göre farklılık saptanmamıştır. Yine Sarıkaya ve Khorshid'ın (42) ile Kırdag'ın (36) araştırmalarında olduğu gibi, araştırmada öğrencilerin mezun oldukları okula göre meslek algısı puanları arasında herhangi bir farklılık bulunmamıştır. Ayrıca öğrencilerin aile gelirlerine göre meslek algısı puanlarının anlamlı farklılık göstermediği ve bu bulguyu Kalkım ve ark.ın (43) araştırmaları da desteklemiştir. Öğrencilerin kaldıkları evin ve yaşadıkları bölgenin mesleğine ilişkin algısını etkilemediği görülmektedir. Ayrıca Karadağ ve ark. (13) hemşirelik öğrencilerinin %52,2'sinin bu bölümde okumaktan orta düzeyde memnun olduğunu belirlemiştir. Kobyay Bulut ve ark. (44) ise hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğunun mesleğini isteyerek seçtiği, mesleğini sevdiği ve %42,2'sinin kendi mesleğini yapmak istediğini saptamışlardır. Yılmaz ve ark. (14) da araştırmalarında hemşireler ile ebelerin mesleklerini severek yaptıklarını fakat meslek algılarının iyi olmadığını saptamışlardır. Araştırma kapsamında yer alan bu iki mesleğin (hemşirelik ve ebelik) diğer mesleklere göre (çocuk gelişimi, beslenme ve diyetetik, sağlık kurumları işletmeciliği) uzun bir geçmişe sahip olması, bilinirliği ve kabul edilirliliği söz konusudur.

Sonuç

Öğrencilerin duygusal zeka toplam puan ve alt faktör puanları orta düzeyde iken, meslek algısı toplam puan ve alt faktör puanları yüksek düzeydedir. Ayrıca öğrencilerin duygusal zeka ve meslek algısı bazı sosyo-demografik özelliklere göre değişmektedir. Dahası öğrencilerin duygusal zeka toplam ve alt faktörleri ile meslek algısı toplam ve alt faktörleri arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki vardır. Dolayısıyla araştırmanın H1 ve H2 hipotezleri kısmen ve H3 hipotezi tam olarak desteklenmektedir.

Duygusal zekanın geliştirilebilir ve yükseltilebilir olması; sadece üniversite döneminde değil okul öncesi dönemden itibaren öğrencilerin duygusal zeka düzeylerini arttıracak aktivite ve oyunlara yer verilmesi, üniversite öğrencilerinin duygusal gelişmesini sağlamaya yönelik ders dışı seminer, panel vb. etkinliklerin düzenlenmesi ve sağlık alanı başta olmak üzere insan ilişkilerinin yoğun olduğu mesleklere

yönelik eğitim verilen fakülte ve yüksekokulların müfredatlarında duygusal zekayı geliştirmeye yönelik derslere ağırlık verilmesi, bu derslerin öğrenci müfredatında her dönem alınabilecek şekilde düzenlenmesi yararlı olacaktır. Öğrencilerin mesleği tercih etmelerinde yaşanabilecek olumsuzlukları en aza indirebilmek için meslek seçiminde rehberlik hizmetleri verilmesi, mezuniyetten sonraki çalışma alanları tanıtarak, mesleğe farklı bakış açısı kazandırılması ve öğrencilerin hedeflerini belirlemelerine yardımcı olunması, meslek algısının geliştirilmesinde etkili olacaktır.

Beklendiği gibi bu araştırma; üniversite yöneticileri ve öğretim elemanlarının öğrencilerde duygusal zeka ve meslek algısına ilişkin farkındalıklarını arttıracak ve bu algıların yükseltilmesine yönelik politika ve stratejiler geliştirmelerine destek olacaktır. Ayrıca öğrencilerin meslek seçim kararına katkı sağlayacaktır. Bu konuda gelecekte öğrenciler üzerinde daha kapsamlı araştırmalar yapılması önerilmektedir.

Bu araştırma Trabzon'da düzenlenen 1. Uluslararası 11. Sağlık ve Hastane İdaresi Kongresi'nde 13-15 Ekim 2017'de sözel olarak sunulmuş ve özet olarak yayınlanmıştır.

Kaynaklar

- Aslan Ş. Duygusal zeka dönüşümcü ve etkileşimci liderlik. Eğitim Yayınevi, Konya. 2013:1-99.
- Doğan S, Demiral Ö. Kurumların başarısında duygusal zekanın yeri ve önemi. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 2007; 14(1): 209-30.
- Aksaraylı M, Özgen I. Akademik kariyer gelişiminde duygusal zekanın rolü üzerine bir araştırma. Ege Akademik Bakış Dergisi, 2008; 8(2): 755-69.
- Erdoğan Y. Duygusal zeka'nın bazı değişkenler açısından incelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2008; 7(23): 62-76.
- Goleman D. Duygusal zeka neden IQ'dan daha önemlidir?. Çev. Seçkin Yüksel. İstanbul: Varlık Yayınları, 2011: 13
- Burak F. Sağlık kurumları yönetiminde duygusal zekanın önemi. Akademik Bakış Dergisi, 2014; 43: 1-22.
- Türk Dil Kurumu, (2019). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5cbc4d7ff23216.11540513 (Erişim: 21.04.2019).
- Karadağ A. Meslek olarak hemşirelik. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Dergisi, 2002; 5(2): 55-62.
- Korkmaz F. ve Görgülü S. Hemşirelerin, meslek ölçütleri bağlamında hemşireliğe ilişkin görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2010; 17(1): 1-17.
- Korkmaz F. Meslekleşme ve ülkemizde hemşirelik. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 2011; 18(2): 59-67.
- Brown D. The role of work and cultural values in occupational choice, satisfaction, and success: A theoretical statement. Journal of Counseling & Development, 2002; 80(1): 48-56.
- Ünlü S, Özgür G, Gümüş B.A. Hemşirelik yüksekokulundaki öğrencilerin hemşirelik mesleği ve eğitimi ile ilgili görüş ve beklentileri. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2008; 24(1): 43-56.
- Karadağ G, Pekmezci S, Sapçı E. Hemşirelik öğrencilerinin eğitim ve mesleğe yönelik düşünce ve beklentileri. Gaziantep Med J, 2015; 21(1): 26-31.
- Yılmaz TF, Şen TH, Demirkaya F. Hemşirelerin ve ebelerin mesleklerini algılama biçimleri ve gelecekte beklenenleri. Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi, 2014; 1(3): 130-39.
- Ergin EF. Üniversite öğrencilerinin sahip oldukları duygusal zeka düzeyi ile 16 kişilik özelliği arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2000.
- Eşer İ, Khorshid L, Denat Y. Hemşirelik mesleğini algılama ölçeği geçerlik güvenirlik çalışması. Çınar Dergisi, 2006; 10(1): 31-39.
- Kaya H, Keçeçi, A. Bir hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri. İstanbul Üniversitesi F.N.H.Y.O. Dergisi, 2004; 13(52): 39-47.
- Ünsar S, Yıldız Fındık Ü, Kurt Sadırlı S, Erol Ö, Ünsal S. (2009). Edirne Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri. Üniversite ve Toplum, 2009; 9(1): 13-27.
- Avşar G, Kaşıkçı, M. Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinde duygusal zeka düzeyi, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 2010; 13(1): 1-6.
- Sevindik F, Uncu F, Güneş Dağ, D. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi, 2012; 26(1): 21-26.
- Oğan E, Yücel B. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerinin incelenmesi. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2017; 7(3): 445-61.
- Yiğitbaş Ç, Deveci SE, Açık Y, Ozan AT, Oğuzöncül AF. Sağlık eğitimi alan bir grup öğrencinin empatik eğilim ve becerisi. S.D.Ü Sağlık Bilimleri Dergisi, 2013; 4(1): 7-13.
- Yılmaz E, Özkan, S. Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 2011; 4(1): 39-52.
- Girgin G. Öğrencilerinde duygusal zekanın bazı değişkenler açısından incelenmesi. KKTC Milli Eğitim Dergisi, 2009; 3: 1-12.
- Tambağ H, Öte. Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ve etkileyen faktörler. Hemşirelikte Eğitim Ve Araştırma Dergisi, 2014; 11(1): 41-46.
- Yeniçeri EN, Yıldız E, Seydaoğulları A, Güleç S. Sakallı Çetin E. Baldemir E. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde duygusal zeka ve empati ilişkisi. Türkiye Aile Hekimliği Dergisi, 2015; 19(2): 99-107.
- Aşan Ö, Özyer K. Duygusal zekaya etki eden demografik faktörlerin saptanmasına yönelik ampirik bir çalışma. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2003; 21(1): 151-167.
- Kuzu A, Eker F. Hemşirelik öğrencilerinin duygusal

zeka ve iletişim becerilerinin diğer üniversite öğrencileri ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 2010; 12(3): 14-29.

29. Korkman H, Deniz ME. Üniversite öğrencilerinin bazı demografik değişkenlerinin yüklenme karmaşıklığı, duygusal zeka ve akıcı zeka çerçevesinde incelenmesi. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 2014; 2(2): 14-28.

30. San Turgay, A, Karaca, B, Çeber, E, Aydemir, G. Hemşirelik öğrencilerinin mesleği algılayışları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2005; 8(1): 54-62.

31. Dinç S, Kaya Ö, Şimşek Z. Harran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin hemşirelik mesleği hakkındaki bilgi, düşünce ve beklentileri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2007; 10(1): 1-9.

32. Eskimez Z, Öztunç G, Alparslan N. Lise son sınıfta okuyan kız öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 2008; 15(1): 58-67.

33. Kızılgüt S, Ergöl Ş. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin hemşireliği algılayışı hemşirelik rollerine ve hemşireliğin geleceğine bakışı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2011; 14(2): 10-15.

34. Yurtsal ZB, Biçer S, Duran O, Şahin A, Arslan M, Yavrucu ÖK. Sağlık bilimleri fakültesi ebelik 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin mesleğe ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2014; 2(2): 15-25.

35. İnce S, Khorshid L. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2015; 18(3): 163-171.

36. Kırdag, N. Hemşirelik mesleğinin seçiminde ilişkili olan

faktörler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2015; 8(4): 226-231.

37. Şirin A, Öztürk R, Bezci G, Çakar G, Çoban A. Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimi ve Mesleği Uygulamaya Yönelik Görüşleri. *Dirim Tıp Gazetesi*, 2008; 83: 69-75.

38. Göz F, Erkan M. Sağlık memurluğu öğrencilerinin mesleki düşünce görüş ve sorunları. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2006; 1(2): 37-50.

39. Andsoy II, Güngör T, Bayburtluoğlu, T. Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin hemşireliği tercih etme nedenleri ve mesleğin geleceği ile ilgili görüşleri, *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2012; 1(1): 124-30.

40. Derya Beydağ K, Gündüz A, Gök Özer F. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin eğitimlerine ve mesleklerine bakış açıları, meslekten beklentileri. *Pamukkale Tıp Dergisi*, 2008; 1(3): 137-142.

41. Ünal S. Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik özellikleri ve hemşirelik mesleğini seçme nedenleri. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 2008; 16(63): 179-187.

42. Sarıkaya T, Khorshid L. Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2009; 7(2): 393-423.

43. Kalkım A, Sağkal Midilli T, Uğurlu E, Gülcan E. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen değişkenlerin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 2015; 4: 41-60.

44. Kobya Bulut H, Erdol H, Yesilsicek Calık K, Aydın M, Yılmaz G. Evaluation of Occupational Professionalism of Final Year Nursing Students of a University. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 186; 2015: 445-50.